

1. Grondslag

De basis voor de toewijzing van een oorkonde en gedenkpenning ligt in raadsbesluit nr. 181744 van 18 april 2023 (Gemeentebblad 28 april 2023). De gemeenteraad van Overbetuwe heeft daarin besloten het leed te erkennen van de voormalige Molukse KNIL-militairen en hun meegereisde echtgenotes bij hun ontvangst en opvang in Nederland.

De oorkonde en de gedenkpenning zijn de uitdrukking van die erkenning op individueel niveau, postuum uitgereikt door de burgemeester van Overbetuwe. Het zijn geen gunst en geen beloning, maar een formele daad van erkenning, gekoppeld aan een aantoonbare dienstbetrekking met de Nederlandse staat als KNIL-militair en een aantoonbare verbinding met Elst.

2. De drie lagen van het kader

Laag 1: De militair zelf

De oorkonde en gedenkpenning worden postuum uitgereikt aan de KNIL-militair. Hij moet aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Hij heeft aantoonbaar dienst gedaan als KNIL-militair. Dit blijkt uit een legernummer, militaire documenten, een dienstkaart, foto's in KNIL-uniform met naam en identificerende gegevens, een grafsteen met naam en identificerende gegevens, of een combinatie van deze stukken.
- Hij heeft na aankomst in Nederland in Elst gewoond en was geregistreerd bij de gemeente Overbetuwe. Dit geldt zowel voor militairen die in 1951 rechtstreeks werden opgevangen in Kamp Snodenhoek, als voor militairen die later vanuit andere kampen of locaties naar Elst zijn gekomen en zich hier hebben gevestigd in de Molukse wijk. Zij kunnen met of zonder echtgenote naar Elst zijn gekomen.
- De nabestaanden wonen nog in Elst, of de militair en/of zijn echtgenote is begraven op de Algemene Begraafplaats Elst. Zie paragraaf 3 voor de uitwerking van dit criterium.

Laag 2: De nabestaande als ontvanger

De nabestaande ontvangt de oorkonde en gedenkpenning namens de overledene. Hiervoor geldt:

- De oorkonde en gedenkpenning worden uitgereikt aan de nabestaande volgens de volgende volgorde van familiegraad, aansluitend bij de notariële praktijk van het erfrecht:

- **1e graad:** de nog levende echtgenote is de meest directe nabestaande en de natuurlijke ontvanger. Als zij is overleden komen de kinderen van de militair in aanmerking.
- **2e graad:** als ook de kinderen zijn overleden, komen de kleinkinderen in aanmerking.
- **3e en 4e graad:** broers, zussen, neven en nichten komen alleen in aanmerking als er geen nabestaanden van de eerste of tweede graad meer in leven zijn, en uitsluitend als zij aantoonbaar in Elst woonachtig zijn.
- Er wordt per militair een oorkonde en een gedenkpenning uitgereikt, ongeacht hoeveel nabestaanden er zijn. Als meerdere nabestaanden aanspraak maken, stemmen zij intern af wie namens de familie ontvangt. De werkgroep en de gemeente treden niet in familierechtelijke verhoudingen.
- De vermelding van de naam van de echtgenote op de oorkonde volgt de hoofdregels en de uitzondering zoals beschreven in paragraaf 4.

Laag 3: Bewijs als voorwaarde

Zonder bewijs geen oorkonde en geen gedenkpenning. Dit is geen wantrouwen richting families, maar een noodzakelijke eis om de erkenning haar waarde te laten behouden en willekeur te voorkomen. De beoordeling van het bewijs vindt plaats door werkgroep TPME.

Aanvaardbare bewijsmiddelen zijn onder andere:

- Een legernummer
- Een militair identiteitsdocument of dienstkaart
- Foto's in KNIL-uniform met naam en identificerende gegevens
- Een grafsteen met naam en identificerende gegevens
- Een combinatie van bovenstaande stukken

3. Verbinding met Elst: het doorslaggevende criterium

Omdat het niet haalbaar is om alle Molukse KNIL-militairen die ooit in Elst hebben gewoond te bereiken, hanteert de werkgroep een afgebakend criterium. Een familie komt in aanmerking als aan ten minste een van de volgende situaties wordt voldaan:

- **De militair of zijn echtgenote is begraven op de Algemene Begraafplaats Elst.** Dit valt rechtstreeks onder het raadsbesluit en vormt altijd grond voor toewijzing.
- **Een kind van de militair is nog woonachtig in Elst.** Dit is het primaire criterium voor families waarbij de militair elders is begraven of gecremeerd. Het kind moet aantoonbaar in Elst wonen op het moment van de ceremonie.
- **De echtgenote van de militair is nog woonachtig in Elst.** Als de militair elders is begraven maar zijn weduwe nog in Elst woont, komt de familie in aanmerking.

Buiten het kader: Militairen die elders zijn begraven, gecremeerd of omgekomen, ook buiten Nederland, vallen niet automatisch buiten het kader voor de oorkonde en gedenkpenning. Zolang directe nabestaanden nog in Elst woonachtig zijn, komt de familie in aanmerking. De grafrechtenvrijstelling uit het raadsbesluit geldt uitsluitend

voor begraafplaatsen die door de gemeente Overbetuwe worden beheerd en onderhouden. Dat is een aparte regeling en staat los van de toewijzing van de oorkonde en gedenkpenning.

4. Vermelding van de echtgenote op de oorkonde

Hoofregel 1: militair met meegereisde echtgenote

Als de militair samen met zijn wettige echtgenote naar Nederland is gekomen en zich in Elst heeft gevestigd, wordt haar naam op de oorkonde vermeld. Dit geldt ongeacht wat er later in het huwelijk is gebeurd. De echtgenote die de tocht en de opvang heeft meegemaakt is de gegronde persoon in het kader van het raadsbesluit, dat uitdrukkelijk ook het leed van de meegereisde echtgenotes erkent.

Hoofregel 2: militair omgekomen voor aankomst in Nederland

Als de militair tijdens de uitvoering van zijn dienst voor aankomst in Nederland is omgekomen, maar zijn echtgenote wel in Elst is aangekomen en geregistreerd, of later naar Elst is gekomen, komt de familie alsnog in aanmerking. De oorkonde wordt uitgereikt op naam van de omgekomen militair, met vermelding van zijn echtgenote. Zij ontvangt de oorkonde als directe nabestaande, of bij haar overlijden een kind of kleinkind.

Uitzondering: militair als vrijgezel naar Nederland gekomen

Als de militair als vrijgezel naar Nederland is gekomen, wordt alleen zijn naam op de oorkonde vermeld. Latere huwelijken, scheidingen of hertrouwen in Nederland doen hier niet aan af. De oorkonde wordt in dit geval uitsluitend op naam van de militair gesteld, zodat onduidelijkheid over de vermelding van een partner wordt voorkomen.

Overzicht drie situaties

Situatie	Vermelding op oorkonde	Ontvanger
Militair met echtgenote naar NL gekomen	Naam militair en echtgenote	Echtgenote (leeft) of kind/kleinkind
Militair als vrijgezel naar NL gekomen	Alleen naam militair	Kind of kleinkind
Militair omgekomen voor aankomst NL, echtgenote wel aangekomen	Naam militair en echtgenote	Echtgenote (leeft) of kind/kleinkind

5. Wat valt buiten het kader

Een familie komt niet in aanmerking in de volgende gevallen:

- De overledene was geen KNIL-militair, ook al is de familie nauw verbonden met de Molukse gemeenschap in Elst. De erkenning van de bredere gemeenschap is de functie van het Moluks Monument op het Werenfriedplein.
- Er zijn geen directe nabestaanden meer in Elst woonachtig en de militair of zijn echtgenote is niet op de Algemene Begraafplaats Elst begraven. De

locatie van het graf of de crematie, of dat nu elders in Nederland, in Indonesië of ergens anders is, is op zich geen reden voor uitsluiting. Het doorslaggevende criterium blijft de woonplaats van de nabestaanden in Elst.

6. Aanmelding buiten het kader

Als een nabestaande van mening is dat hij of zij in aanmerking komt voor een oorkonde en gedenkpenning maar niet voldoet aan de gestelde eisen, kan hij of zij dit schriftelijk kenbaar maken bij werkgroep TPME via info@tpme.nl. De werkgroep neemt het verzoek in ontvangst en legt het voor aan de juiste instantie, in dit geval de gemeente Overbetuwe en Molukse Wijkraad Elst, voor verdere beoordeling en afhandeling. De werkgroep neemt zelf geen inhoudelijk besluit over aanmeldingen die buiten het vastgestelde kader vallen.

7. Vier toetsvragen per geval

Bij elke aanvraag of melding van een nabestaande hanteert de werkgroep de volgende toetsvragen:

- **Was de overledene een Molukse KNIL-militair?**
- **Kan dat worden aangetoond met bewijs?**
- **Is de militair aantoonbaar in Elst geregistreerd geweest bij de gemeente Overbetuwe?**
- **Wonen directe nabestaanden nog in Elst, of is de militair of zijn echtgenote op de Algemene Begraafplaats Elst begraven?**

Als het antwoord op alle vier de vragen ja is, komt de familie in aanmerking voor een uitnodiging, een oorkonde en een gedenkpenning.

8. Herkomst van de basislijst en adresgegevens

Voor de uitreiking van de oorkondes en gedenkpenningen op 10 mei 2026, en voor de benadering van nabestaanden die daarbij zijn gemist, is de oorspronkelijke lijst van Molukse KNIL-militairen als basis gebruikt. Deze lijst is aangeleverd door de Molukse Wijkraad Elst, vervolgens door werkgroep TPME nader uitgewerkt en getoetst aan het in dit kader beschreven toetsingskader, en waar nodig aangevuld en gecorrigeerd. Voor de daadwerkelijke benadering van de nabestaanden heeft de gemeente Overbetuwe de contactpersoon aangeschreven die bij haar geregistreerd staat als contactpersoon in het kader van de begraven personen op de Algemene Begraafplaats Elst, aan de hand van de bij haar bekende adresgegevens.